

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балабақшада музыкалық аспаптар арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту

ЖАРИЯЛАНДЫ
23.12.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/173490/**Биртаева Нургуль Баймухановна****Лауазымы: Музыка жетекшісі.****Ақмола обылысы, Целиноград ауданы****‘Жұлдыз»балабақшасы**

Кіріспе: Балабақшадағы тәрбиенің негізгі мақсаты – балалардың танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамыту. Бұл үдерісте музыканың рөлі ерекше. Музыкалық аспаптар арқылы балалардың шығармашылық ойлауын, қиялын және музыкалық талғамын қалыптастыру маңызды міндеттердің бірі болып табылады. Музыка балалардың эмоционалдық, әлеуметтік және физикалық дамуына әсер етеді, сонымен қатар олардың мәдениеттілік деңгейін арттыруға көмектеседі.

1. Музыкалық аспаптардың баланың дамуындағы маңызы

Музыкалық аспаптар баланың жалпы дамуына үлкен ықпал етеді. Олар арқылы бала тек музыкалық дағдыларды ғана меңгеріп қоймай, сонымен бірге:

- Қол және көз моторикасы:** Музыкалық аспаптармен ойнау кезінде баланың қолы мен саусақтары дағдыны дамытады, бұл оның жалпы моторикасын жақсартады.
- Есте сақтау қабілеті:** Музыка тыңдау және ойнау баланың есте сақтау қабілетін жақсартады, себебі музыкада белгілі бір үлгі мен ритмдер, секвенциялар қайталаынады.
- Эмоционалдық интеллект:** Музыка әртүрлі сезімдерді білдіре алатын құрал болғандықтан, бала өзін және басқаларды түсіну қабілетін дамытады.
- Тыңдай алу дағдысы:** Балалар музыкалық аспаптарды тыңдау арқылы назар аударып, тыңдау дағдыларын дамытады.

2. Музыкалық аспаптар арқылы шығармашылық қабілеттерін дамыту

Балабақшадағы музыкалық сабақтарда әртүрлі аспаптарды қолдану балалардың шығармашылық әлеуетін толық ашуға мүмкіндік береді. Мысалы, түрлі аспаптар арқылы балалар музыкаға деген жаңа көзқарас қалыптастырады, олардың өз ойларын музыкалық түрінде жеткізуіне жағдай жасалады. Бұл олардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға, ойлау мен қиялдың ауқымын кеңейтуге септігін тигізеді.

2.1. Ритм мен қозғалыс

Ритм музыканың негізі болып табылады және ол балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытуда маңызды рөл атқарады. Музыкалық аспаптар арқылы ритмді сезіну және оны өз бетімен ойнау баланың есту қабілетін дамытуға, сондай-ақ, баланың уақытты сезінуін қалыптастыруға ықпал етеді. Музыкалық аспаптармен ойнау арқылы балалар ұжымдық жұмыс жасау дағдыларын үйреніп, топта жұмыс істеудің маңыздылығын түсінеді.

2.2. Әуендер мен шығармашылық

Балалар музыкалық аспаптарда әртүрлі әуендер шығаруға мүмкіндік алғанда, олардың шығармашылық ойлауы белсенді дамиды. Балалар өздерінің әндерін немесе ұсақ әуендерін құрастырып, осы арқылы өз сезімдерін, ойларын және қиялдарын білдіре алады. Әуен құрастыру – бұл баланың музыкалық тілін меңгерудегі маңызды кезең.

2.3. Музыкалық тыңдау

Музыкалық аспаптар арқылы балалар түрлі музыкалық жанрларды тыңдап, олардың әрқайсысының ерекшеліктерін ұғына алады. Бұл тек эстетикалық құндылықтарды дамытуға ғана емес, баланың музыкалық талғамын да қалыптастырады. Әрбір аспаптың өзіндік дыбысы мен ритмі бар, сондықтан баланың музыкалық танымы тереңдей түседі.

3. Музыкалық аспаптарды қолданудың әдіс-тәсілдері

Балабақшада музыкалық аспаптарды тиімді қолдану үшін тәрбиеші түрлі әдіс-тәсілдерді пайдалана алады:

- **Ойын арқылы үйрету:** Балаларға музыкалық аспаптармен ойнауды үйрету кезінде ойын элементтерін енгізу өте маңызды. Мысалы, «аспаптар үйірмесі» ойынын ұйымдастыру, мұнда балалар өздеріне ұнаған аспапты таңдап, оны қолдануға мүмкіндік алады.
- **Топпен жұмыс істеу:** Балалар топ болып музыкалық шығармаларды орындау арқылы бір-бірімен ынтымақтасуды, бірге жұмыс жасауды үйренеді.
- **Музыкалық импровизация:** Балаларға түрлі тақырыптар мен сезімдер бойынша импровизация жасауды ұсыну олардың шығармашылық қабілеттерін

дамытуға көмектеседі.

- **Ән айту және би билеу:** Музыкалық аспаптарды қолданумен қатар ән айту мен би билеу балалардың музыкамен қарым-қатынасын нығайтады және олардың эмоционалдық жағдайын көтереді.

4. Музыкалық аспаптардың түрлері және олардың тиімділігі

Балабақшада қолданылатын музыкалық аспаптардың түрлері әртүрлі және олардың әрқайсысының баланың дамуына түрлі әсері бар:

- **Құралдар:** Ұрмалы аспаптар (бубен, барабан), ішекті аспаптар (гитара, виолончель) және үрмелі аспаптар (флейта, кларнет) әртүрлі дыбыстар шығарып, балаларға жаңа дыбыстарды зерттеуге мүмкіндік береді.
- **Синтезаторлар:** Заманауи технологиялық аспаптар балаларға музыка жасауды оңайлатуға көмектеседі, сондай-ақ музыкалық жазбалар мен шығармашылық жұмыстарды цифрлық түрде жасауға мүмкіндік береді.
- **Шулы аспаптар:** Балаларға қарапайым ұрмалы аспаптар мен металды шыбықтармен жұмыс істеу арқылы ритмге деген сезімдерін дамытуға болады.

5. Қорытынды

Музыкалық аспаптар арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту балабақшадағы білім беру үдерісінің маңызды бөлігі болып табылады. Олар арқылы балалар өздерінің ішкі әлемін, қиялын және ойлау қабілетін кеңейте алады. Музыкамен жұмыс жасау балаларға эмоциялық және интеллектуалдық тұрғыдан толыққанды даму мүмкіндігін береді, әрі қоғамдағы мәдени құндылықтарды түсіну мен қабылдауға бағыттайды. Балабақшадағы музыкалық сабақтар балалардың шығармашылық әлеуетін ашуға және олардың өмірге деген оң көзқарасын қалыптастыруға көмектеседі.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Музыка әлемінде» журналы. № 2, 2005 жыл
2. Б.Сарыбаев. «Қазақтың музыкалық аспаптары.
3. Қазақтың ұлттық аспаптары.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimgger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.